

नेताजी सुभाषचंद्र बोस

जन्म	- 23 जानेवारी, 1897
जन्मस्थळ	- उडीयाबार (कटक), ओडीशा
आई-वडिलांचे नाव	- जानकीनाथ व प्रभावतीदेवी
जेष्ठ बंधु	- शरदचंद्र बोस
पत्नीचे नाव	- एमिली सिकेल
मुलीचे नाव	- अनिता बोस

सहकारी	- 1. प्रेमकुमार सेहगल 2. गुरुबक्सिंग धिल्ला 3. शहनवाज खान
गुरु	- बॅ. चित्तरंजन दास (देशबंधू)
1920	- 1. आय.सी.एस. परीक्षा उत्तीर्ण नेताजींनी आय.सी.एस. पदवी त्याग केली. ब्रिटिशांनी इंग्लंडच्या राजसिंहासनाची एकनिष्ठतेची शपथ घेण्यास सांगितली होते. 2. त्याच वर्षी लोकशाही पक्षाची स्थापना
1921	- गांधी-नेताजी पहिली भेट याच वर्षी नेताजींना असहकार चळवळीत सहभागी झाल्याबद्दल पहिली शिक्षा कोलकत्ता येथे झाली.
1922	- 'फॉरवर्ड' मासिकाचे संपादन केले. सचिव : बॅ. चित्तरंजन दास.

1923	- नेताजी स्वराज्य पक्षात दाखल.
1924	- कोलकत्ता कार्पोरेशनमध्ये CEO या पदावर नियुक्त (वेतन - 1500)
1924	- बंगाली क्रांतीकारकांना मदत केल्याने मंडालेच्या तुरुंगात त्यांची रवानगी.
1927	- क्षयरोग जडल्याने त्यांची तुरुंगातून सुटका.
1939	- काँग्रेस सोडल्यानंतर त्यांनी फॉरवर्ड ब्लॉक (पुरोगामी गट) या संघटनेची स्थापना केली.
1940	- दुसऱ्या महायुद्धाच्या वेळी ब्रिटिशांनी त्यांना अंतर्गत सुरक्षा कायद्याखाली अटक केली. स्थळ - अलिपूर तुरुंग. प्रकृती अस्वास्थामुळे नेताजींना त्यांच्याच घरी नजर कैदेत ठेवण्यात आले.
1941	- नेताजी नजरकैदेतून पलायन केले. या कामामध्ये व नाव बदलण्यात मदत शहानवाज खान यांनी केले. नेताजींनी भारत-काबुल या मार्गावर महम्मद झियाउद्दीन पठाण हे नाव धारण केले. काबुल-बर्लिन या मार्गावर त्यांनी आलान्दो माझोता हे नाव धारण केले.
1942	- नेताजी हिटलर भेट. नेताजींचे जर्मनीतील बर्लिन या शहरात हिटलरचे सहाय्यक 'रिबने ड्रॉफ' यांनी स्वागत केले.
1943	- रासबिहारी बोस यांच्या निमंत्रणावरून नेताजी सिंगापूरला (जपान) रवाना. नेताजी जपानमध्ये सर्वप्रथम स्वागत टोकीयो येथे टोजो या पंतप्रधानाने केले. जपानमध्ये आल्यानंतर नेताजी आझाद हिंद सेनेत सहभागी झाले.

आझाद हिंद सेना

स्थापना -	1942
स्थळ -	टोकीयो
पुर्वीचे अध्यक्ष -	कॅप्टन मोहनसिंग
संस्थापक -	रासबिहारी बोस/सुभाषचंद्र बोस
1943 -	या वर्षी नेतार्जीना आझाद हिंद सेनेचे सेनापती व अध्यक्षपद बहाल करण्यात आले. याचवर्षी नेतार्जीनी आझाद हिंद सेनेचे हंगामी सरकार स्थापन केले.

स्थळ -	सिंगापूर
पदे -	राष्ट्रप्रमुख, पंतप्रधान, संरक्षणमंत्री, सर सेनापती
पाठींबा -	नेतार्जीच्या या हंगामी सरकारला जर्मनी, जपान, इटली, ब्रह्मदेश इत्यादी राष्ट्रांचा पाठिंबा.

कारण -	नेतार्जीच्या हंगामी सरकारने इंग्रजांविरुद्ध युद्ध पुकारले.
--------	--

महिला तुकडी -	आझाद हिंद सेनेची एकमेव महिला तुकडी 'राणी झाशी रजिमेंट'
नेतृत्व -	कॅप्टन लक्ष्मी स्वामीनाथन (सेहगल) राणी झाशी रेजिमेंटला मायमोला युद्ध आघाडीवर जाण्याची संधी मिळाली होती.
निशाणी -	तिरंगा ध्वज
घोषणा -	चलो दिल्ली
अभिवादन शब्द -	जय हिंद

समरगीत

- "कदम कदम बढाए जा खुशी के गीत गाए जा."
- बर्लिन रेडिओ केंद्रावरून केलेले आव्हान, "तुम मुझे खुन दो मै तुम्हे आझादी दुगाँ ।"
- आझाद हिंद सेनेच्या पलटणी / तुकड्या (4) आझाद हिंद सेनेच्या चार तुकड्या होत्या.

1. गांधी ब्रिगेड (नेताजीकडे नेतृत्व)

2. जवाहर ब्रिगेड -मुहम्मद इमान किमयाणी

3. आझाद ब्रिगेड - मेजर प्रकाश

4. सुभाष ब्रिगेड - शहनवाज खान

जपानने त्यांच्या ताब्यातून अंदांमन-निकोबार ही दोन बेटे आझाद हिंद सेनेच्या हवाली केली. नेतार्जीनी या बेटांना शहीद व स्वराज्य असे नाव दिले.

- 1944 - आझाद हिंद सेनेचा भारतीय भूमीवरील पहिला विजय 'माऊडॉक' येथे साजरा केला. हा विजय सुभाष ब्रिगेड या तुकडीने मिळवला.
- 1945 - अमेरिकेने जपानच्या हिरोशिमा व नागासकी या दोन शहरावर बाँम्ब वर्षाव केला.
- 18 ऑगस्ट, 1945 - जपानमधील 'ताय-पै' विमानतळावर अपघाती मृत्यू.
- 25 ऑगस्ट, 1945 - जपान नभोवाणी वरून नेतार्जीच्या मृत्युची घोषणा जपान सरकारने केली.

इतर माहिती :-

- 1931 साली नेताजी कोलकत्ता महापौरपदी विराजमान झाले.
- 1935 नेतार्जीनी 'इंडियन स्ट्रगल' हे पुस्तक प्रकाशित केले.
- 22 जानेवारी, 1992 मरणोत्तर नेतार्जीना भारतरत्न पुरस्कार बहाल करण्यात आला व त्यांच्या नातेवाईकांनी हा पुरस्कार स्वीकारला नाही.
- नेतार्जीच्या मृत्युनंतर ब्रिटीशांनी आझाद सेनेच्या पदाधिकाऱ्यांना अटक सत्र सुरु केले.
- इंग्रज इंडियन नॅशनल आर्मी व तिच्या पुढाऱ्यांच्या विरोधात होते. इंग्रजांनी त्यांच्या तीन अधिकाऱ्यांवर (गुरुबक्षसिंग धिल्लो, शहनवाजखान, पी.के.सहेगल) गुन्हे दाखल केले. त्यांच्यावर दिल्लीतील लाल किल्ला येथे केस चालली. त्या सर्वांवर गुन्हे साबित झाले होते.
- त्याचवेळी त्यांचे वकीलपत्र पंडीत नेहरु, भुलाभाई, तेज बहादुर सप्रू इत्यादींने घेतले.